

november 2002

Videreutdanning i **ELDREOMSORG**

for helse- og sosialpersonell
med videregående opplæring

INNHOILDSFORTEGNELSE

Generelt for videreutdanning i helse- og sosialfag	4
Historikk	5
Samfunnsutvikling og etterspørsel etter helse- og sosialtjenester	5
Felles mål og retningslinjer	5
Organisering og omfang	6
Praksis	6
Opptakskrav	6
Arbeidsformer	6
Vurderingsformer	6
Modul 1: Felles innholdsdel	7
Mål	
Felles innholdsdel	
1. Grunnelementer i hels- og sosialfagarbeidet	
2. Samfunnsfaglige emner	
Videreutdanning i eldreomsorg	9
Mål	
Begrepsforklainger	
Innhold i videreutdanning i eldreomsorg	10
Modul 2: Aldring og sykdommer	11
1. ALDRING OG ELDRE MENNESKERS LIVSVILKÅR	
1a. Normal aldring	
1b. Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv	
2. SOMATISKE SYKDOMMER RELATERT TIL HØG ALDER	
2a. Akutte sykdommer og skader hos eldre, diagnostikk og behandlingsprinsipper	
2b. Progredierende og kroniske sykdommer, diagnostikk og behandlingsprinsipper	
3. ALDERSDEMENS OG PSYKISKE LIDELSER HOS ELDRE	
3a. Utvikling av aldersdemens	
3b. Depresjoner og forvirringstilstander	
Modul 3: Forebygging, rehabilitering og omsorg	12
1. FOREBYGGENDE ARBEID I FORHOLD TIL ELDRE	
1a. Ernæring og mosjon	
1b. Mestring og sosialt nettverk	
1c. Ulykkesforebyggende arbeid	
2. REHABILITERING OG VEDLIKEHOLDENDE ARBEID	
2a. Rehabiliterende tiltak.	
2b. Tiltak av vedlikeholdende karakter	
3. OMSORG OG VERDIGHET	
3a. Eldre menneskers opplevelser og reaksjoner	
Modul 4: Organisering og yrkesutøvelse	13
1. ORGANISERING AV HELSE- OG SOSIALTJENESTENE	
1a. Helse- og sosiallovgivning	
1b. Organisering av eldreomsorgen	
2. YRKESUTØVELSE OG ARBEIDSMÅTER	
2a. Faglige rammer og tilnærming	
2b. Bruker- og pårørendeperspektiv	
2c. Kommunikasjon og tverrfaglighet	
2d. Etikk og verdier	
2e. Veiledning	
Modul 5: Fordypning	14
Fordypningsarbeid	

Innledning

Utpøving av læreplaner for videreutdanning i helse- og sosialfag for personer med videregående opplæring har vært et av tiltakene i handlingsplan for helse- og sosialpersonell 1998-2001. I handlingsplanen fremgår det videre at det er behov for videreutdanningstilbud på linje med den tekniske fagskolen.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) la 21.12.01 fram St. meld. 20 (2000-2001), om korte yrkesrettede utdanninger etter videregående opplæring for Stortinget. Stortinget vedtok at det skulle etableres et fagskoleutdanningsnivå i norsk utdanning (Innst. S.nr.177 (2000-2001)):

«Fleirtallet ser ikkje på dette som eit mellomnivå, men som eit alternativt løp til høgare utdanning. Ein slik praktisk og yrkesretta parallell til høgare utdanning vil gi teknisk fagskule og andre praksisretta utdanningar ein naturleg og stabil plass i det norske utdannings-systemet. Dette vil kunne opne for fleire slike utdanningstilbod, til dømes innafor helse- og omsorgsfag og fremje kvaliteten på tilboda. Det vil også etter fleirtallet sitt syn, betre statusen til fagutdanningane, gi dei ein identitet og synleggjere fagutdanning som eit likeverdig alternativ til høgare utdanning.

Stortinget ber Regjeringa leggje fram forslag til lov om fagskoleutdanning, som også inkluderer lovreglar om teknisk fagskule. Lova må ha eit perspektiv som sikrar stabile og gode arbeidsvilkår til yrkesretta utdanningar og utdanningar retta mot andre samfunnsbehov etter vidaregåande opplæring.»

Utdanning- og forskningsdepartementet (UFD) vil høsten 2002 legge fram for Stortinget et lovforslag om fagskoleutdanning. UFD går inn for at videreutdanninger i helse- og sosialfag blir omfattet av denne loven.

plass til illustrasjon - ?

Historikk

Reform 94 medførte store endringer for videregående opplæring. Studieretning for helse- og sosialfag fikk et treårig løp i form av grunnkurs, videregående kurs I (VK I) og videregående kurs II (VK II). Utdanning for omsorgsarbeidere var en nyskaping, med grunnkurs og VK I i videregående skole, og to års læretid i bedrift, før fagprøve kunne avlegges. Alle utdanningene i videregående opplæring er bygd på modulstrukturerte og målstyrte læreplaner.

Før Reform 94 ble det drevet ulike former for videreutdanning av hjelpepleiere. KUF hadde godkjent 4 læreplaner for ulike videreutdanninger. Etter Reform 94 ble dette tilbudet avvirket. Mange var imidlertid opptatt av å beholde mulighetene for videreutdanning for personer med videregående opplæring. Især gikk Norsk Kommuneforbund (NKF) og Norsk Helse- og sosialforbund (NHS) i spissen for dette arbeidet. NKF lanserte en modell som ble kalt «helsefagskolen». NHS inngikk en samarbeidsavtale med Gjøvik Tekniske Fagskole, Tinnes videregående skole (Notodden) og NKS Fjernundervisning om å utvikle nye læreplaner for videreutdanning for hjelpepleiere og omsorgsarbeidere. Videreutdanningene ble imidlertid ikke formelt godkjent av KUF. I samarbeid med KUF inviterte SHD i 1998, fylkeskommuner til å forestå utpøving av læreplaner for slike videreutdanninger med – et halvt og ett års varighet, og de er nå utpøvd i nesten alle fylker.

Inntil fagskoleordningen er iverksatt, vil Sosial- og helsedirektoratet gi formell godkjenning av planer for slike videreutdanninger.

Samfunnsutvikling og etterspørsel etter helse- og sosialtjenester

Helse- og sosialarbeideres daglige arbeid påvirkes av samfunnsutviklingen. Vi opplever endringer i miljø og levekår. Det skjer raske endringer i medisinsk utvikling og befolkningens helsetilstand. De siste årene har vært preget av gjennomgripende helse- og sosialpolitiske reformer.

Helse- og sosialsektoren står foran store utfordringer i årene framover. Grunnet både demografiske forhold og en samfunnsutvikling med økende etterspørsel etter alle

typer helse- og sosialtjenester, er det av avgjørende betydning for vårt velferdssamfunn at vi klarer å rekruttere nytt samt beholde kompetent personell. Brukerne stiller også store krav til kvalitet og egen medvirkning. Samfunnet endrer seg raskt, og blir stadig mer komplekst. Dette fordrer en kontinuerlig utvikling av velferdstjenestene. Det er viktig at også ansatte får delta i denne utviklingen. Både grunn- og videreutdanning må reflektere samfunnsutviklingen. Dette fordrer at ansatte som deltar i et utdanningsløp får tid til bearbeiding og refleksjon.

Kvalifisert personell utgjør den viktigste ressursen i helse- og sosialtjenesten. Tilgang på kvalifisert personell er en forutsetning for å kunne gjennomføre reformer og opptrappingsplaner innen denne tjenesten.

Felles mål og retningslinjer

Hovedmålsettingen for videreutdanning i helse- og sosialfag:

Videreutdanningene har som overordnet mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere, med høy yrkesetisk standard som tar initiativ til å planlegge, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med tjenesteytere og brukere.

Videreutdanningene skal sikre den enkeltes, samfunnets og arbeidslivets behov for ny kompetanse i tråd med nye oppgaver og utfordringer innen helse- og sosialsektoren. Dagens og morgendagens utfordringer både for samfunnet generelt og innen helse- og sosialsektoren spesielt, innebærer behov for nytenkning innen utdanningene. Videreutdanningene er derfor tverrfaglige, og har et klart brukerperspektiv. Med tverrfaglige i denne sammenheng, menes at de er rettet mot arbeidstakere med forskjellig faglig bakgrunn innen helse- og sosialfagene i videregående opplæring. Planene gir rammer og innhold i videreutdanningene. Hovedintensjonen er å sikre et ensartet faglig nivå, og gjøre de enkelte videreutdanningene innen hvert fagområde likeverdige i hele landet. De er således nasjonale styringsmidler for sosial- og helsemyndighetene. Yrkesutøvelsen foregår i et samspill av praktiske erfaringer og relevant teori. Helse- og sosialfaglig yrkesutøvelse er basert på en kombinasjon av praktiske erfaringer fra arbeid med mennesker og nyere relevant

kunnskap om det helse- og sosialfaglige området. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fatter beslutninger på et rettslig og etisk holdbart grunnlag.

Organisering og omfang

Planene for videreutdanningene består av:

- en modul med felles innholdsdel
- tre eller flere faglige moduler
- en fordypningsmodul

Modulinndeling

Felles innholdsdel: 9 uker
De fagspesifikke moduler til sammen: 21 uker (inkl praksis)
Fordypningsmodulen: 8 uker (inkl praksis)
Til sammen: 38 uker

Modulene har således en samlet normert studietid på ett år.

Den enkelte videreutdanning kan tilrettelegges som heltids- eller deltidsstudium.

Modulene tas normalt i rekkefølge.

Modulbevis utstedes for hver modul.

Praksis

Praksis er en obligatorisk del av studietiden og en viktig metode for å oppnå videreutdanningenes målsettinger.

Praksis skal utgjøre 25% av samlet studietid (i sum 10 uker).

Studenten skal ha faglig veiledning i praksistiden og oppfølging av en fagperson med tilsvarende eller høyere utdanning.

Felles innholdsdel (Modul 1) er en ren teori-modul. Praksis skal ellers være relatert til innholdet i den enkelte modul.

Opptakskrav

For opptak til videreutdanningene innen helse- og sosialfag kreves fullført videregående opplæring fra studieretning for helse- og sosialfag, aktivitørutdanning eller tilsvarende.

I tillegg kreves minimum et årsverk relevant yrkespraksis etter videregående skole.

Det kan i særskilte tilfelle gjøres opptak på grunnlag av realkompetansevurdering. Det er opp til det enkelte studiested å fastsette regler for vurdering av realkompetanse.

Arbeidsformer

Videreutdanningene legger vekt på arbeidsformer som fordrer aktiv deltakelse fra studentene. Det forutsettes at arbeidsformene skal være nært til studentenes egne erfaringer, problemstillinger fra praksisfeltet, utfordringene i arbeidslivet og sentral teori. Arbeidsformene bør også være med på å støtte studentenes egne initiativ.

Arbeidsformene skal tilrettelegges slik at studentene utvikler evne til samarbeid og økt forståelse og respekt for andres fagfelt. Arbeidsformene som benyttes skal bidra til å styrke studentenes motivasjon for egen videreutdanning, samt bidra til at studentene opplever nytte og gjensidighet gjennom faglig samarbeid.

Vurderingsformer

Vurderingsformene må ha sammenheng med videreutdanningenes mål, innhold og arbeidsformer, for eksempel mappevurdering.

Etter hver praksisperiode skal praksis vurderes som godkjent/ikke godkjent.

Det avlegges skriftlig eksamen med karakterer. Studenten skal bruke kunnskaper og ferdigheter fra videreutdanningens teori-grunnlag og studentens egen praksiserfaring.

Det avlegges eksamen for hver modul. Det utstedes modulbevis for hver avsluttet/ bestått modul. Eksamen kan være felles for de faglige modulene.

Det utstedes kompetansebevis/vitnemål når alle modulene er bestått.

For øvrig organiseres eksamen innenfor rammene av regler som fastsettes ved det enkelte studiested.

Mål

Felles innholdsdel i de ulike videreutdanningene skal bidra til at studentene utvikler nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse- og sosialtjenestene. Denne referanserammen skal danne basis for utvikling av felles holdninger og ferdigheter.

En sentral begrunnelse for en felles del er også ønsket om et bedre samarbeid mellom alle ansatte innen helse- og sosialsektoren. I tillegg er det et mål at studentene oppnår en breddekompetanse på tvers av faggrensene. Fag- og emneområder i Modul 1 danner basis og skal videreføres i den enkelte fagspesifikke modul.

Felles innholdsdel skal bidra til at de som har gjennomgått videreutdanningene:

- tar utgangspunkt i brukernes behov, planlegger og organiserer tiltak i samarbeid med de mennesker det gjelder
- har evne til å reflektere over og begrunne sin virksomhet i forhold til overordnede faglige og etiske perspektiver
- ser sin egen yrkesrolle i et kritisk lys
- tar medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov, virkning av tiltak og uheldige samfunnsforhold
- bidrar til at den som trenger hjelp fra helse- og sosialsektoren får et egnet tilbud
- har kunnskap om andre yrkesgrupper

Innhold

1. Grunnelementer i helse- og sosialfagarbeidet

- Innledende tema
- Etikk
- Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

2. Samfunnsfaglige emner

- Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk
- Sosiologi og psykologi

plass til illustrasjon - ?

1. GRUNNELEMENTER I HELSE- OG SOSIALFAGARBEIDET

1a. Innledende tema

Sentrale tema:

- helse- og sosialfagenes historie og utvikling
- teoretiske perspektiver og teorier innen helse- og sosialfagene
- studieteknikk
- IKT

1b. Etikk

Sentrale tema:

- menneskerettighetene
- samfunnsmessige perspektiv og utfordringer i helse- og sosialsektoren sett i forhold til verdier og normer
- verdioppfatninger, menneskeforståelse og livssyn
- aktuelle verdier og normer i samfunnet og i helse- og sosialfagene, hvordan de henger sammen og styrer praktisk handling
- yrkesetikk
- taushetspliktens etiske sider
- makt, tvang og kontroll
- etiske dilemmaer, etikk og moral

1c. Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

Sentrale tema:

- kommunikasjonsteori, samhandling og konfliktløsning
- tverrkulturell kommunikasjon
- kommunikasjon i smågrupper og organisasjoner
- roller: bruker – helse- og sosialarbeider – pårørende
- oppøving av evne til samarbeid
- veiledningsteori og veiledning

2. SAMFUNNSFAGLIGE EMNER

2a. Stats- og kommunalkunnskap, helse og sosialpolitikk

Sentrale tema:

- samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og sosialpolitiske prioriteringer
- konsekvenser for levekår og opplevde helse- og sosialproblemer
- lovverket som regulerer helse- og sosialsektorens virkefelt
- helse- og sosialsektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- offentlig og privat ansvar og omsorg
- profesjonalisering i helse- og sosialsektoren
- finansiering av tjenestene og brukerbetalning
- kvalitetssikring, internkontroll og kvalitetsutvikling

2b. Sosiologi og psykologi

Sentrale tema:

- familien som sosial og kulturell institusjon
- helse- og sosial ulikhet og kulturelt mangfold
- makt – avmakt
- utviklingsteorier – livsløpet
- emosjoner, behov og motivasjon
- holdninger
- forsvarsmekanismer og kriseteori
- gruppepsykologi og nettverksteori

Mål

Videreutdanning i eldreomsorg har som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som med høy yrkesetisk forståelse kan ta initiativ til, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med eldre, deres pårørende, frivillige medarbeidere og andre yrkesgrupper innenfor eldreomsorgen.

Yrkesutøvere med videreutdanning i eldreomsorg har grunnleggende forståelse for hva det innebærer å være eldre, hvordan eldre kan oppfatte alderdom, hvilke akutte sykdommer og skader eldre kan få og hvilke progredierende og kroniske sykdommer som er vanlig i alderdommen.

Yrkesutøvere med videreutdanning i eldreomsorg har utviklet bred forståelse for hvordan aldersdemens, psykiske lidelser og sorgreaksjoner arter seg hos eldre mennesker.

Yrkesutøvere med videreutdanning i eldreomsorg kan bidra til forebygging av sykdommer, lidelser og skader hos eldre.

De har kompetanse til å kartlegge lidelsene, samt å planlegge, organisere og iverksette hjelpetiltak.

Yrkesutøvere med videreutdanning i eldreomsorg har kompetanse til å planlegge, organisere og iverksette rehabiliterende og vedlikeholdende arbeid blant eldre. Det skal legges særlig vekt på individuelle behov og den Eldres nærmeste relasjoner, samt det sosiale og fysiske nærmiljø. Veiledning til mestring og nye arbeidsmønstre for den eldre er en sentral del av yrkesutøvernes kompetanse.

Begrepsavklaring

Eldreomsorg, gerontologi og geriatri er sentrale begreper knyttet til alderdom og eldreomsorg.

• **Eldreomsorg** omfatter alle typer helse- og sosialtjenester som kan bidra til et best mulig liv i alderdommen. På individplan omfatter eldreomsorg alle typer helse- og sosialtjenester som er rettet mot de behov den enkelte har. På samfunnsplan omfatter eldreomsorg planlegging, gjennomføring og evaluering av helse- og sosialtjenester på tvers av sektorer og mellom og innenfor ulike institusjoner. Felles for disse tjenestene på individ- og samfunnsplan, bør være at de tar utgangspunkt i eldre menneskers selvbestemmelse, muligheter og ressurser og at det mellommenneskelige og etiske aspektet blir vektlagt.

• **Gerontologi** er et begrep som dekker de ulike aspektene ved normal aldring og aldringsprosessen.

• **Geriatri** er et begrep som brukes om sykdommer og funksjonssvikt knyttet til alderdommen.

Fagområdene gerontologi og geriatri belyser dermed ulike sider ved aldring og de vurderinger og tiltak som iverksettes for eldre.

plass til illustrasjon - ?

Modul 1: Felles innholdsdel	9 uker
1. Grunnelementer i helse- og sosialfagarbeidet 2. Samfunnsfaglige emner	
Modul 2: Aldring og sykdommer	8 uker
1. Aldring og eldre menneskers livsvilkår	
1a. Normal aldring 1b. Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv	
2. Somatiske sykdommer relatert til høg alder	
2a. Akutte sykdommer og skader hos eldre mennesker, diagnostikk og behandlingsprinsipper 2b. Progredierende og kroniske sykdommer, diagnostikk og behandlingsprinsipper	
3. Aldersdemens og psykiske lidelser hos eldre	
3a. Utvikling av aldersdemens 3b. Depresjoner og forvirringstilstander	
Modul 3: Forebygging, rehabilitering og omsorg	8 uker
1. Forebyggende arbeid i forhold til eldre	
1a. Ernæring og mosjon 1b. Mestring og sosialt nettverk 1c. Ulykkesforebyggende arbeid	
2. Rehabiliterende og vedlikeholdende arbeid	
2a. Rehabiliterende tiltak 2b. Tiltak av vedlikeholdende karakter	
3. Omsorg og verdighet	
3a. Eldre menneskers opplevelser og reaksjoner	
Modul 4: Organisering og yrkesutøvelse	5 uker
1. Organisering av helse- og sosialtjenestene	
1a. Helse- og sosiallovgivning 1b. Organisering av eldreomsorgen	
2. Yrkesutøvelse og arbeidsmåter	
2a. Faglige rammer og tilnærming 2b. Bruker- og pårørendeperspektiv 2c. Kommunikasjon og tverrfaglighet 2d. Etikk og verdier 2e. Veiledning	
Modul 5: Fordypning	8 uker
Fordypningsarbeid	

1. ALDRING OG ELDRE MENNESKERS LIVSVILKÅR

1a. Normal aldring

Sentrale tema:

- synet på aldring og eldre mennesker i historisk perspektiv
- betydningen av individets erfaringer for alderdommen
- funksjonshemming og aldring
- eldre mennesker med psykisk utviklingshemming
- den naturlige død, synet på døden i historisk og kulturelt perspektiv
- grunnleggende behov hos eldre
- kartlegging av Eldres funksjonsnivå

1b. Aldring i sosiologisk, demografisk og kulturelt perspektiv

Sentrale tema:

- befolkningsutvikling
- aldring, fysisk, psykisk, sosialt og kulturelt
- Eldres posisjon og påvirkningsmuligheter i politikk og samfunnsliv
- Eldres levekår og livskvalitet
- rolle og rolleendring i alderdommen
- Eldres bruk av helsetjenester i sykehus og i kommunehelsetjenesten
- aldring i flerkulturelt perspektiv

2. SOMATISKE SYKDOMMER RELATERT TIL HØG ALDER

2a. Akutte sykdommer og skader hos eldre, diagnostikk og behandlingsprinsipper

Sentrale tema:

- aktuelle sykdommer, funksjonssvikt og skader relatert til høg alder
- diagnostikk
- behandlingsprinsipper
- medikamenter og medikamenthåndtering
- Eldres bruk av medikamenter, observasjon og bivirkninger
- vektlegging av personlig hygiene

2b. Progredierende og kroniske sykdommer, diagnostikk og behandlingsprinsipper

Sentrale tema:

- aktuelle progredierende og kroniske sykdommer relatert til høg alder
- diagnostikk
- behandlingsprinsipper

3. ALDERSDEMENS OG PSYKISKE LIDELSER HOS ELDRE

3a. Utvikling av aldersdemens

Sentrale tema:

- biologiske, psykologiske og sosiale aspekter
- diagnostiske metoder, differensialdiagnostiske problemer
- prinsipper og teorier for behandling og omsorg av aldersdemente

3b. Depresjoner og forvirringstilstander

Sentrale tema:

- depresjoner
- forvirringstilstander

1. FOREBYGGENDE ARBEID I FORHOLD TIL ELDERE

1a. Ernæring og mosjon

Sentralt tema:

- det friske, eldre mennesket
- ernæring
- mosjon i forhold til helse
- tannhelse
- bruk av legemidler
- aktivisering av eldre

1b. Mestring og sosialt nettverk

Sentralt tema:

- evne til omstilling og mestring
- ensomhet, isolasjon og sosialt nettverk
- selvmord blant eldre
- rusmidler i forhold til eldre

1c. Ulykkesforebyggende arbeid

Sentralt tema:

- forebyggende arbeid mot brudd- og brannskader
- mishandling og vold mot eldre
- ulike yrkesgrupper og deres faglige tilnærming i arbeid med eldre

2. REHABILITERING OG VEDLIKEHOLDENDE ARBEID

2a. Rehabiliterende tiltak.

Sentralt tema:

- opplæringstiltak og trening for gjenvinning av ferdigheter og mestring av daglige gjøremål (ADL-trening) og fritidstiltak
- nye arbeidsmønstre og mestringstrategier
- tilpasning og utprøving av tekniske hjelpemidler, alternative framgangsmåter og arbeidsteknikker
- tilrettelegging av omgivelsene i hjem, nærmiljø.
- motivering for endringer av holdninger og vaner som hindrer ønsket og hensiktsmessig aktivitet

2b. Tiltak av vedlikeholdende karakter

Sentralt tema:

- tilrettelegging av trivselsfremmende tiltak
- veiledning og opplæring knyttet til leve-måte og aktivitetsmønstre, alternative framgangsmåter og bruk av hensiktsmessig utstyr (for eksempel leddvern).
- tilrettelegging av fysiske omgivelser for å opprettholde daglig virksomhet, for eksempel tekniske hjelpemidler og tilpasning av bolig
- støtte og rådgivning knyttet til psyko-sosiale forhold (for eksempel gjennom etablering av nettverksgrupper og aktivitetsgrupper).

3. OMSORG OG VERDIGHET

3a. Eldre menneskers opplevelser og reaksjoner

Sentralt tema:

- eldre menneskers opplevelse av kronisk sykdom (smerte og lidelse)
- eldre menneskers opplevelse av funksjonssvikt og det å være hjelpemottaker
- pårørendes opplevelser og reaksjoner
- sorg og sorgreaksjoner
- krise og tapsreaksjoner
- omsorg ved livets slutt

1. ORGANISERING AV HELSE- OG SOSIALTJENESTENE

1a. Helse- og sosiallovgivning

Sentralt tema:

- lover som setter rammer for helse- og sosialtjenestene og eldreomsorgen
- eldres rettssikkerhet, lovbaserte rettigheter og plikter
- saksbehandling
- standarder og forskrifter vedrørende kvalitet på eldreomsorg
- individuelle planer

1b. Organisering av eldreomsorgen

Sentralt tema:

- hjemmebaserte, institusjonsbaserte og integrerte tjenester
- geriatrisk og psykiatrisk spesialisthelse-tjeneste
- lovregulerte og tilrettelagte boliger
- familieomsorg, frivillige organisasjoner
- samordning av tjenester, planlegging og organisering
- ledelse
- samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

2. YRKESUTØVELSE OG ARBEIDSMÅTER

2a. Faglige rammer og tilnærming

Sentralt tema:

- organisering av arbeidet
- helse- og sosialarbeid i forhold til miljø, nettverk, pleie og omsorg
- tiltakskjede/omsorgskjede
- ergonomiske prinsipper

2b. Bruker- og pårørendeperspektiv

Sentralt tema:

- brukermedvirkning
- pårørendes og familiens situasjon, støtte og veiledning

2c. Kommunikasjon og tverrfaglighet

Sentralt tema:

- tverrfaglig samarbeid- ulike yrkesgrupper og deres faglige tilnærming i arbeid med eldre
- relasjonskompetanse
- konfliktløsning
- telemedisin

2d. Etikk og verdier

Sentralt tema:

- menneskesyn og konsekvenser for yrkesutøvelse
- etiske teorier og dilemmaer i vurdering og valg av tiltak
- etisk refleksjon

2e. Veiledning

Sentralt tema:

- metoder for faglig veiledning
- grunnleggende pedagogiske prinsipper
- veiledning mellom 1. og 2. linjetjenesten

plass til illustrasjon - ?

MODUL 5: FORDYPNING

Fordypningsarbeid

Studentene skal gjennomføre et obligatorisk fordypningsarbeid. Emne for fordypningsarbeidet skal være praksisrettet, og konkret være knyttet til praksis og ett eller flere temaer i utdanningens moduler. Studentene skal gjennom fordypningsarbeidet vise refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis.

Fordypningsarbeidet kan gjennomføres individuelt eller i gruppe.

plass til illustrasjon - ?